

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԵԱՑ

ՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Մամլոյ իւրացանկէւր շրջանը՝ 52 օրինակ է:
 11 տարագրութեան տեղն է Պօլեա, Ջինճիրլի—խան վերի յար՝
 Թիւ 18:
 Դուրս երթալիք Թերթից փոռայի ծախքը առնողին վրայ է:

Շրջանին գինը գահեկան կանխիկ	60
Կիսաշրջանը	30
Մէկ Թիւը՝ փորայ	50
Մանուցմանց տողն է գահեկան	2

Թիւ 157 ՇՈՐԱԹ

158

Գ. ՏՈՐԻ Դ. ՇՐՁԱՆ

1871 ՅՈՒԼԻՍ 31

ՈՒՐԻՇԻ ԲԱՐԿԱՆԱԼ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՐԱՆԷՆ

ՎՐԷԺ ԱՌՆՆՆ

Երբեմն երբեմն անանկ դէպքեր կը պատահին զորոնք մարդս թէ որ ուրիշի մը չպատմէ՝ ճաթելիքը կուգայ, թէ որ պատմելու ըլլայ՝ վայ ասիկայ իմ պատուոյս դպաւ, վայ ասիկայ քթիս դպաւ, վայ ասիկայ չիտեմ ինչիս դպաւ, ըսելով մարդը կը քարկոծեն:

Այս վիճակին մէջ կը գտնուի հիմա Մամուլը, ինչ ընէ՝ լու՞ — կը ճաթի՝ խօսի՞ — հապա անոր ասոր պիտի դպչի:

Էօֆ . . . որի ուզէ նէ, դպչի, մենք խօսեւ լու նայինք:

Նարուգոդոնոսոր էֆէնտին ժողովոյ մը ան դամ ընտրուելու համար դէմը ելնողին օղի կը խմցնէ և չյաջողիր, կը բաշկանայ դինքը չընտրողներուն վրայ և «ես ալ պատրիարքարանի եօթնանասուն հինգ զրջի տուրքը չեմ վճարեր» ըսելով պատրիարքարանէն վրէժ կառնէ:

Մելքիսեդեկ էֆէնտին ազգային պարտոյց վճարման համար 200 ոսկի կը խօստանայ, այս օրերս պատրիարքարան գործ կունենայ և 75 զրջ վճարել հարկ կըլլայ, 75 ը չուզեր վճա-

րել, հետեւաբար գործն ալ չըլմնար, հիմա այս էֆէնտին չէ՞ մի որ 75 զրջը չտալուն համար» գործս չլմնցուցին, ես ալ եմ խօսք տըւած 200 ոսկին չեմ վճարեր» ըսելով պատրիարքարանէն վրէժ կառնէ:

Մաթուսաղա էֆէնտին քանի մը շաբաթ առաջ աւետիս կուտան որ քիչ օրէն մանչ դաւակ մը պիտի ունենայ, մարդը կուրսխանայ. եկու տես որ քանի մը շաբաթէն աղջիկ մը կըլլայ իրեն. ասոր վրայ «ինձի մանչ ըսին տէ՛ ինչու համար կինս լաղջիկ ծնաւ, ես ալ ասկէ վերջը ոչ ժողով կերթամ ոչ ալ Պատրիարքարան» ըսելով բարկութիւնը կանցունէ:

Այն ինչ էֆէնտին

Բայց տեղերնիս շներեր ասկէ աւելի երկարօրէն խօսիլ. նա մանաւանդ կը յուսանք որ մեր ազգասէր էֆէնտիները այսուհետեւ կնիկներնուն կամ ուրիշներուն բարկանալով վրէժնին Պատրիարքարանէն պիտի չառնեն, որ արդէն, ինչպէս որ կերելի, օգնութեան կարօտութիւն ունի:

Յաւիտենականութեան կամարը պայծառ աստղ մ'ալ սլահաւ երկրէս, ազգին զրկէն բարե-
րար մ'ալ մեկնեցաւ, եւ անմահից տուժարը նոր անուն մ'ալ արձանագորութեցաւ:

ԿԻՒՄԻՒՇԱԿԻ ԳԱՍՊԱՐ ԷՖԷՆՏԻ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ օգոստոս 1 կիրակի օրը առաւօտեան ժամ
10 ին կարճատեւ հիւանդութենէ 'ը ետքը փոխեցաւ յաստեաց:

Մեռաւ նա, այլ յաւիտենականութեան եւ անմահութեան մէջ նորէն կեանք առաւ:

Գասպար Էֆէնտին կը հանդէի այսօր Սամաթիոյ Եկեղեցւոյն պարտիզին մէջ: Իւր անունը
ամեն Հայու մանաւանդ Սամաթիացւոց սրտերուն մէջ անջնջելի կերպով դրոշմուած է իւր մե-
ծագործութեան կտակաւ: Այդ անունը՝ վաղը Նունեան Վարժարանի սեմոց վրայ ալ քանդակ-
ուելով Սամաթիոյ ապագայ Հայ դաւակաց սրտերուն մէջ ալ պիտի արձանագորութի. անմահ անուն:

Միայն իւր վերջին գործը չէ որ անմահ կընէ զինքը: Արդէն այս մեծանուն անձին կեանքը
բարեգործութեանց շղթայ մ'էր:

Բարերար էր նա իւր բնակած (Գուրուէշմէ) Թաղին եկեղեցւոյն եւ վարժարանին մէջ եւ
իսկ մը Թշուառներուն համար: Բարերար էր նա այլեւայլ ազգային հաստատութեանց համար տուած
մեծագումար նուէրներովը: Մէկ խօսքով՝ Բարերարութիւնը իրեն համար նուիրական զրօսանք մ'էր:

Կը մեկնի Գասպար Էֆէնտին, բայց մեր մէջն է նա. ոչ միայն Սամաթիոյ Նունեան վար-
ժարանի ամբողջ շինութեանը համար կտակած հազար ոսկով, ոչ միայն իր անցեալ բազմաթիւ
բարեգործութիւններովը, այլ իւր Աշնիւ Զաւակներովն ալ կապրի նա:

Գասպար Էֆէնտիի տեղը պարապ չէ. այսօր իւր երկու Ազնիւ Զաւակունքը, Մեծապատիւ
Գարրիէլ եւ Միքայէլ Էֆէնտիները, որոնց ազգասիրական եւ ուսումնասիրական վսեմ գործերը
բազմաց եւ մեզի 'ի մօտոյ իսկ ծանօթ են, իրենց անմահ յիշատակաց արժանի Հօրը անհատական
գործոց հետ միանգամայն բարեգործութեանց եւ մեծագործութեանց անիւր դարձրնելու պաշտօնն
արդիւնաւոր կերպով 'ի զլուի հանելու յոյսը Թէ իրենց անցեալովը եւ Թէ 'ի ներկայիս կը փայ-
լեցնեն իրենց վրայ:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԻՆԴԻՐ

(ՏԵՒԻՆ 137)

ԺԲ.

Մեր ազգային միութեան՝ ազգային մէջ՝ վերջնական կերպով կատարուելուն փափագողները, պարտին նախ եւ առաջ անոր լրմանը հակառակ եղող տարերքը ճանչել, ու թէոր չկարենան զանոնք մէջ տեղէն վերցնել, դոնէ այնպիսի վիճակի մէջ գնել որ անկարող ըլլան մեր գործոյն շնորհիւ։

Ես անկեղծ եմ, ու անկեղծաբար ալ կը գրեմ, չգիտեմ բացատրութիւններս քողով ծածկել։

Ուստի արձակ համարձակ կըմեմ։

Մեր բաժանումները ու երկպառակութիւնները հաստատողները, եւ միութեան անհաշտ թշնամի հողողներն են կրօնն ու կուր։

ԺԳ.

Ինչ որ կուղեն ըսեն. կրօնքն ու կրօնական խնդիրները միշտ բաժանմանց ու արիւնհեղութեանց շարժառիթ եղած են։ Թողովուրդները իրարու դէմ զինած ու զիրար ջարդել տուած են։ Ձեն թողուցած որ աղգերու յառաջդիմութիւնը թոխն առնու ու պանայ. այլ ջանացեր են նորա թեւերն հատանել։

Յառաջդիմութիւնը ներկայացնող կալիլէոսները բանտերու մէջ սպանել ուղած են։

Պատմութեան տեղեակ չհողողները Գերմանիոյ երեսնամեայ պատերազմին պատմութիւնը թող կարդան։ Ֆրանսայի կալիլէոսներու ու կաթոլիկներու զիրար անխնայ ջարդելը աչքէ անցնեն։ Շատ հեռու չերթալով, ազգին 40 տարի առաջ կրած տառապանաց, խռովութեանց ու ցաւոց նկարագրութիւնը դարձեալ ընթերցանու կամ ծերոց պատմել տան. — անկողմասէր ծերոց։

Կոյր կրօնասիրութիւնը, զոր իրաւամբ կրօնականութիւնն անուաներ ենք, ազգասիրութեան, յառաջդիմութեան ու մարդասիրութեան բացառութիւնն է, իրեն համար՝ չոր վարդապետութիւններէ ու կղերէն զատ ուրիշ տիեզերք չկայ։ Կղերն ալ իր շահուն համար՝ նորա կուրքութիւնը կարելի եղածին չափ երկարելու կը ջանայ, որով ամեն շարք ծնանին։ Այն յոռի զգացմամբ կամ տենդով լաւ բան մը չկրնար ըլլալ։

Ազգ, կղերին ձայնին ականջ մի տաք, երբ նա քծնելով խնդրէ զձեզ խաբել։

Զըլայ որ խաբուիք այն կրօնամոլներու ազգա-

սիրական կամ մարդասիրական խօսքերէն ու զըրուածներէն, որոնք ուրիշ նպատակ չեն կրնար ունենալ, բայց միայն ձեր աչքերը փակել իրենց դադանի դաւերուն վրայ, ու յետոյ՝ ըստ իրենց քրմայ առաջնորդել ձեզ մթազին չափողներու մէջ, որոց ծայրը կը գտնուին բանականութեան, ազատութեան ու անձին ուրացութիւնը, եւ կղերին յաղթանակն ու աստուածացումը, որ պիտի արհաւիրենք նայի ու գոռայ ձեր ոգնութեան վրայ։

Զըլայ որ դարձեալ խաբուիք այն կրօնամոլներու եռանդուն ու ազգին սիրովը վառուած զըրուածներէ, որոնք իրենց վրայ ծանրացող բեռը չը կարենալով թօթափել, ու իրենց բանականութեան դուռը անողոր բանալիով մը փակուած ըլլալով՝ կը տոնջան ազատութեան, բայց անկէ ալ կը սարսափեն, վասն զի իրենց խիղճը ի մանկութենէ ի վեր բնական չափէն չեղած է։ Եւ որովհետեւ Աստուած զանոնք անսովոր աշխուժով ու խելամոտութեամբ ստեղծեր է, մերթ ընդ մերթ հառաչանք մը կ'արձակեն, (զոր անմեղ կը համարին, քանզի իրենց խղճին վրայ չծանրանար, ու հետեւանք մը չեն սպասեր այն վսեմ աշէն), ոչ գոռովուրդը խաբելու նպատակաւ, այլ իրենց ազատ ծնած ու գերի եղած հողին կերպով մը սփռելու համար։

Այս տեսակները անօթի ժողովրդեան առջեւ կտոր մը թուղթ կը նետեն ու կըսեն։

«Ա՛ռ, կշտացիր, բայց մենէ աւելի բան մ'աւելնկալեր։ Մեծարէ՛, սիրէ՛ զմեզ, գըթա մեր վրայ, բայց մի կարծեր որ յարմար ժամանակին մեր շահը քո շահիդ հետ խառնելով գործենք ի միասին։ Ինչ ընենք. դու ազատ ես, մեք գերի ենք. դու կը բողոքես, մեք լռել ուսած ենք. ներէ՛ մեզ»։

Անոր համար երբ աղզը ձայնը բարձրացնէ դաւադրի մը դէմ, երբ այն վսեմ ու աստուածային ձայնը (1) ալեաց պէս դռնալով, մոնչելով, թաւալելով նոցա ականջը հասնի, նորա ուրախութենէ յափըշտակեալ բայց եւ սարսափէն դալկահար խոյս կուտան, մերթ ընդ մերթ աչքերնին կը դարձնեն՝ ամբողջին խաբխոյս տալու դիտմամբ, այլ լսելոյն իրենց կեղծ խղճէն տանջեալ՝ կ'երթան անողգայացեալ ու յիմարացեալ գերութեան շղթայներուն վրայ ուրիշ շղթայ մ'ալ կ'աւելցնեն։

Հէք արարածներ։

Եւ սակայն ճշմարիտ է։

(1) Առած է թէ «Ժողովրդեան ձայնը՝ Աստուծոյ ձայն է»։

Նոցա խօսքերը մ'արհամարհէք. նոցա թղթին վրան գծած մարդասիրական ու մարդկութեան արժանի եղող զգացմունքը ծափահարութեամբ ընդունեցէք, բայց չըլլայ որ կարծէք թէ այս խօսքերը, իրենց համոզման արդիւնք են, եւ այն զգացմունքը անկեղծ սրտէ բխած են: Նոքա հեռուէն կը նային այն դրախտին, որոյ դռան առջեւ Անկեղծութիւնը հրեղէն սրով կեցեր կը գոռայ: «Հանէ դիմակդ, եւ այնպէս մտիւր հոս»:

Քանի կը մեծարեմ այն քաջ եկեղեցականները որ զժողովուրդը խաբելէ տաղտկացած, իրենց սըրտին, մտաց ու անձին վրան անքնական բռնութիւն մը դործելէ կեղեքուած՝ հուսկ ուրեմն օր մը կը զարթնուն, կը պատեն դիմակին, ու բերկրապատար՝ յետանալով, ժողովրդեան, ազգին, մարդկան հուսկ ուրեմն գողը կը նետուին: «Ձերն էինք ու առ Ձեզ կը դառնանք», ըսելով:

Ձգայթակղին:

Կրօնից թշնամի եմ:

Վասն զի կրօնքը զմարդիկ փոխանակ իրարու մերձեցնելու, իրարմէ վատելու աշխատել է մինչեւ ցարդ:

Բայց չեմ թշնամի այն կրօնքին՝ որ ծերունի եւ իմաստուն հայր մը կ'ուսուցանէ որդւոյն:

Ոչ այն կրօնքին որ աղէտից մէջ կը մխիթարէ զմարդ՝ մասնաւոր զերկինս ցուցնելով անոր:

Ոչ այն կրօնքին որ ամէն ազգերը իրարու կը կապէ մարդասիրական եւ եղբայրասիրական կապերով:

Ոչ այն կրօնքին որ թշնամութիւնները ու երկպառակութիւնները անյայտ կ'ընէ:

Ոչ այն կրօնքին որ ծովու, լեռան վրայ, դաշտին եւ անտառմանութեան մէջ յիս կըգամ:

Ոչ այն սրբանուէր կրօնքին, բարոյականին, զոր Քրիստոս ու ամէն ժողովրդոց բարոյագէտք աւանդել են մեզ:

Այլ կատեմ ես այն կրօնքը, որ հաւատաքնութեան ատեաններ կը կանգնէ, ու խոհաւ էակին խոհաւորները կը քննէ:

Կատեմ ես այն կրօնքը որ դարերով փայտակոյտ երու վրայ այրող դիակներու հոտով ու ծխով կը պարարի:

Կատեմ ես այն կրօնքը որ բռնութեան դործակից՝ ազգաց դէմ կը դաւէ:

Կատեմ ես այն կրօնքը որ ծերեր, հիւանդներ, անմեղ մանուկներ անխնայ քաղաքական իշխանութիւնը խաբելով կ'աքսորէ ծննդավայրէն տարագիր:

Կատեմ ես այն կրօնքը որ սրբոյն Բարթուղիմէոսի օրը, կոտորածի նշանը կուտայ (1):

Կատեմ ես այն կրօնքը որ ռաւայագներ կը զինէ ժողովրդասէրներու մէջ (2):

Կատեմ ես այն կրօնքը որ եղբարց ձեռք զէն կուտայ, զիրար ջարդելու համար:

Կատեմ ես այն կրօնքը որ ժողովրդոց յառաջդիմութեան արգելք կ'ըլլայ, իրմէ դուրս յառաջդիմութիւն չընդունելով:

Կատեմ ես այն կրօնքը որ դաղանի ճամբաներով այրը կինէն կը դատէ:

Կատեմ ես այն կրօնքը, որ մաքուր բարոյականին տեղ՝ անօգուտ վարդապետութիւններ կ'երկնէ ու կը ծնանի, հրամայելով ժողովրդոց հաւատալ ինոսա, հոգւոց փրկութիւնը նոցա վերայ հաստատելով, որով հակառակութիւնները, թշնամութիւնները կ'աւելցնէ, ազգերու իրարմէ քայլ մը եւս հեռանալուն կը նպաստէ, եւ միահեծան տէր՝ կը ճգնի տիեզերաց օրէնքներ գոռալ ազգաց գժտութիւններէն օգտուելով:

Ո՛չ, ո՛չ, բիւր անդամ ոչ, այն կրօնքը չեմ կրօնար բնդունիլ:

(Շարունակէ)

ՅՈՎԱՆՆԷՍ ՎԱՆԳՆ ԱՃԻՄԵԱՆ

30 յուլիս 1871 Պէշիկթաշ:

... խմբագիր:

Վերջին տարիներս ազգերնուս մէջ ամեն կողմ դաստիարակութեան պէտքն ու ուսման կարեւորութիւնը զգալի եղած է, ներկային մէջ աշխատելով Հայ մանկտուոյն երջանիկ ապագայ մը պատրաստելու վեմ նպատակաւ:

Այս անգամ թաղիս Սաքրուհեան երկսեռ վարժարանաց հարցաքննութեան արդիւնքը, որուն Սեծ. Պ. Տելեմաք Էնքսէրճեանի հետ ներկայ գտնուելու բարեբաղդութիւնն ունեցանք, ապագային վրայ մեծ յոյս կուտար:

Մեր փորձին ներկայացուած գծագրու:

(1) Որ կատարուեցաւ 1572 թուականին, օգոստոս ամսոյն 24 օրը, Կարոլոս Բ. ի Թաղաւորութեան ժամանակ:

(2) Զէշնրիկոս Դ. ը սպանողը, որուն մարմինը 1610 թն ձիերու կապիւրով յօշոտեցին:

թիւները աշակերտաց յաջողակութիւնը և դասատուին ջանքը կը ցուցնէին :

Օրիորդաց վարժարանին մէջ դժագրութեանէն և գեղագրութենէն աւելի ձեռագործները ուշագրութիւննիս կը գրաւէին , որուն համար ամուսինս և մէկ քանի ուսումնասէր տիկնայք մեծ գովեստով և շնորհակալութեամբ վկայեցին :

Հոս չեմք մոռնար մեր անկեղծ շնորհակալիքը յայտնել հրապարակաւ յիշեալ վարժարանաց պատուարժան Հոգաբարձութեան և արժանայարգ Դասատուաց , Մասնաւորապէս Գալակէօզեան Մեծապատիւ եղբարց , որոնք աղագային վարժարանաց խնամք տանիլը իրենց համար նուիրական պարտք մը սեպելով՝ չեն խնայեր իրենց աշխատութիւնն ու ժամանակը ազգին զաւակաց լուսաւորութեանը համար :

Ընդունեցէք սոյն երկտող գրութիւնս ձեր մօտակայ թուոյն մէջ :

Մտերիմդ

ՍՈՓՈՆ ՊԵՋԻՐՅԱՆ

ԿՐԹԵԱԼ ԾՆՈՂԱՅ ԱՆԿԻՐԹ ԶԱՆԱԿՆԵՐԸ

Վարժարաններու մէջէն ֆալախան չըպուխը վերնալէն 'ի վեր' տղոց վրայէն ալ չէնքը շնորհքը բոլորովին վերցեր է :

Հայրերն ու մայրերն ալ պարտաւորուեր են վարժապետներուն եասախ ըրած կրթութիւննին իրենք տուններնուն մէջ տալու :

Մամուլ ալ պարտաւորուած է ասոնց մէկ քանին հոս շարելու :

Վարդանին տղան անցեալ օր դպրոցէն ետ դարձած ատեն մանավէն տասը բարայի խաղող առեր՝ ուտելով տուն կերթայ կոր եղեր : մայրը տեսնելով՝ գիշերը հօրը իմացուցեր է : ան ալ սաստիկ բարկանալով , « Ծօ դուն Աստուածածինը չեկած իւզիւմ ուտես հէ » ըսելով՝ թիւթիւն չըպուխին քաշեր վրան կոտորտեր է , և թէ որ տղան թախթափօշէն անդիի տունը չցատկէ եղեր նէ՝ ինքզինքը անդիի աշխարհքը պիտի գտնէ եղեր :

Նէմզուր հանըմին աղջիկը կիրակի օր մը

ձեռունները լուացած ատենը ֆիստանը քիչ մը թրջելուն համար՝ մայրը դիտուն մազերը այնչափ փետտեր է որ՝ դուխը պալ խապաղի է դարձեր :

Ղուկաս աղբարը ընտանիքովը մէկ տեղ ազգականներէն մէկուն վիզիթայի եացած ատեն՝ տղան լացեր է որ ինքն ալ հետ տանին : հայրը քիթին բերնին մէկ քանի ապտակ իջեցնելէ ետքը՝ ետեւնուն չգալու համար բռնելու մաղաղան խօթեր՝ վրայէն ալ կղպեր է : Ետ դարձած ատեննին մաղաղան կը բանան կը նային որ տղան խելքը փախուցեր է :

Ուստա Տօնիկը կերակուրի ատեն տղան քիւլպաստը ին եաղլը կտորը առնելուն համար կից մը տուածին պէս տղան թընկըլ մընկըլ սանդուղիէն վար կը գլորի , խըրըխճիները կերթան կուգան , վերջապէս տղուն մէկ թեւը չօլախ կը մնայ :

Բրաբ խաթունին թուր թէմիզ մանտիլով քիթը սրբելուն համար մամիկը բռնել անանկ ծեծեր է որ , թուանը վրայ քիթը սրբելու կարողութիւն չէ մնացեր :

Բուբուլ հանըմին քրօջը աղջիկը իրիկուն մը հօրը ձեռքը պագնելու տեղ թօթուելուն՝ ան գիշերը անօթի կը պառկեցնեն , շաբաթ մըն ալ եալան չօրպա կը կերցնեն :

Հերիքա տուտուին տղան երկուշաբթի օր մը սխալմամբ նոր ֆէսով դպրատուն երթալուն համար մայրը ետեւէն թէփսի չէ զրկեր որ անօթի մնայ :

Գիրգորիկը , կէս օրէն ճաշի համար տուն կերթայ , և կտեսնէ որ մայրը քովի տունէն Պ. Ամբակումին հետ կտեսնուի : իրիկունը հօրը առջեւ մօրը կհարցնէ թէ ցորեկուան եկողը ո՞վ էր , Հայրը ասոր վրայ ականջները կտնկէ , և ցորեկ ատեն մարդու հետ տեսնուելուն կընկանը աղւոր մը ծեծ կը քաշէ , հետեւեալ օրն ալ կնիկը տղուն ոսկորները կկոտորէ :

Հաճի Ամբաստանին տղան գիշեր մը հօրը բախին կտայէն տասը փարա խամին ընելով՝ գրի թուղթ առնելուն համար , թէ որ մայրը վրայ չհասնի եղեր նէ՝ հայրը մէկ դանակէ մը պիտի հանէ եղեր զինքը :

(Դարձեալ է)

ԳՕՆՍՈԼԹՕ

Անցեալներ մեր Աղթամարցի եղբարց շինած մահսերնուն, քետողատհանէի ծովափանց մօտերը արեւու սաստիկ տաքութեան չը դիմանալով ըսթմայի բռնուիլը և անկէ Գասթրֆաշա փոխադրուիլը հասարակութեան ծախցած էինք. այժմ կիմանամք որ մեր աղղարարութեան համեմատ հիւանդացեղոյն մարմինը Բարեւոնի ժողովին բերուեր և Բարեւոնի ժողովն ալ ընկերակցութեամբ եկիօի, Մրտօի, Մըհօի, Հասօի և ուղեկցութեամբ քաղցրանուագ համբաւաւոր զուրնաճիւններու (զըր, զըր, զըր, զըր, զըր, տըմ, տըմ, տըմ, տըմ, տըմ, տըմ) և տավուճիւններու ՚ի Պատրիարքարան տարեր մեծապատիւ Կոկորդիլոսին ներկայացուցեր է, Կոկորդիլոսն ալ այս հիւանդին վտանգաւոր ախար իրեն ալ չը պըլըչի տէյի Մայր եկեղեցւոյ աճը չէշմէի պաղ ջուրին մէջ պանեօ մը ընել տուեր, (աղտօտ է եղեր) պուրուշմիշ եղած տեղերը իւթիւով շտկեր և իր Կոկորդիլոսական պահպանիչով զայն կրկին նուիրագործելով աղւորիկ եւթալիսի մը մէջ պառկեցուցեր է. իսկ հոն խռնուած ժողովուրդը՝ հիւանդին նոյն պահպանիչէն օգուտ չը քաղելը տեսնելովն, երեսանկեալ աղաչեցին Կոկորդիլոսին որ հրաման ընէ Պօլսոյ և չըջակայ գիւղօրէից բոլոր եկեղեցեաց մէջ սրտառուչ և ողբաձայն եղանակաւ ՚ի հանդստութիւն և ՚ի բժշկութիւն հիւանդին Տէր ողորմեա մը զուրցուելու. իսկոյն նորին Կոկորդիլոսական հրամանաւ թաղ խորհուրդներուն պաշտօնական նամակներ զրկուեցան, թաղականները քահանաներուն խմացուցին և քահանաներն ալ սոյն պաշտօնական «ասացուք ամենեքեանդ միաբանութեամբ Տէր ողորմեա» յայտարարութիւնը ըրեր են եղեր եկեղեցիներու մէջ, ՚ի լուր ժողովրդեան.

Սակայն սա թշուառական սարկաւաղութիւնն ու դպիրներուն ինչ ըսեմ որ՝ ելեր ասոր առջեւ կը դժկամակին եղեր ըսելով թէ՛ մենք, բուն աղբիւրէն գործին եղելութիւնը հասկըցած ըլլալովն չեմք կրնար այսպիսի առաջարկութիւն մը ընդունիլ. որովհետեւ լաւ հա-

մողուած եմք որ այնպիսիներուն յոյսը պակասած ըլլալով թէ զուրցած տէր ողորմեանիւ պարապ պիտի երթայ և թէ ասկէ վերջ ապրսպրուելիք ու ըլլալիք տէր ողորմեանիւ կրնայ պետական հարուածի ենթակայ ըլլալ. ըստ որոշման 140-140=000 երեսփոխանաց (տեոեւրեսփոխարձանագրութիւն)։ Ահա այսպէս մեծապատիւ Կոկորդիլոսէն առ թաղականս թաղականներէն առ քահանայս, քահանաներէն առ ժողովուրդն եղած խիստ ողորմելի առաջարկութիւնը մերժուած տեսնելովն հարկադրուեր են հետեւեալ ընթացքը բռնել, որուն նկարագրութեան պատկերը հոս կը նըշանակեմք։

— Ուշադար, ըսաւ Ատենապետ, խիվանտ օր օրի ծանրանալիւ վրէնի, թիոր շտտով իսոր մէկճար չընայենք՝ գործերնիս կը գեշնայ, վախիտ կայ պանելիւ չի կեայ, էկէք մեր խիվանտ էնա հէքիմ պաշոց քօնկրէկասիօնին տանենք պալքի ինոնք տեղ մը կընտրին։

— Էն ի՞նչ կասես, մուսի աղա, ես չը խասկըցայ, ըսաւ մէկը։

Առէ՛ք Մեր խիվանտ՝ կասեմ, տանինք էնա հէքիմպաշոց քօնկրէկասիօնին շանց տանք։

Երբեք Է. Խօնրէսօն ի՞նչ ասելի, մուխի աղա։

— Տօ՛ տղայ, Խօնրէսօն չի, քօն...կրէ...կա...սի...ոն։

Ուրիշ անգիւն. Կորպան՝ հաճի աղա, քըրթերէն ասա որ մենք խասկընանք։

— Տօ, շատ կալօն կաֆալի էք, էնի խալոյ մահլիս չըկայ որ կալաթիա տըսըլսինկ օր մէկ անկամ կը ժողվին ազգի մօրուսի վրայ կը ծնծղին, իշտա ինոր խամար կասեմ, խասկըցա՛ք։

— Աղէկ ամա մենք էն տեղ երթանք ի՞նչ ասենք։

— Տնակունքը չըխօտիւք մարդ չէք, էտ էլ խորցընելիւ պանի. կերթանք Լուսաւորիչ պապայի ժամու դիմացի Մըղըցի Մըկըր ախպօր քահվէն, մէկ մէկ քահվա կը խմենք, էնկից սօրա մէկ մէկ մաստիկա, էրկէրկուտիւղ, իրեք իրեք բօմ կը թալենք, կընենք պիւլպիւլ, կերթանք մահլիս. եսասխնուն կասենք

գուռ բաց, թի որ չըպանայ, կը տըրենք, թի որ գիւռ չբացուի կը կոտրենք ներս կը մըտնենք, մեր հալ իֆատա կանենք, թի որ Պատվիրաք մեզի կարչըրը տայ՝ հիզընց կուտանք, թի որ ատապսըզ ասեն՝ չենք ամհնայ, թի որ մաճիս մեր խօսք մտիկ չանի՝ կը պօռանք, կը կանչենք, թի որ մե՝ տիւք էիք առաջ էսա մարդուն տավաճի ի՞նչպէս մկայ իկեր կուզէք ասեն՝ մեր ճան ըսկուն կուզի կասենք, թի որ տիւք հաղկսըզ էք ասեն՝ կըլըճըմ հաղկի իչին կասենք, թի որ տիւք ըրհաթ էլէք մենք ձեր գործ հէլպէթ սըրայի կը դենենք ասեն, չենք խաւատայ, թի որ ձեր կաթողիկոս չըպիտի կանայ էրթայ ասեն՝ տայաթմիշ կանենք, թի որ մեր մէջէն մէկը ասկէ խօսքը պաշկայ տեղմ տանի՝ կը տփենք կէօմրիւկից կը մըլենք տիւս, թի որ մարդմեզի ասի՝ ծօ էսա մարդուն ինչի՞ տփեցիք՝ կասենք մեր մեծի ամր էնանկի, թի որ մէկիմ հատեայ տալ պէտք ընի եօխսայ կաթողիկոսի մասլահաթի խամար փարայ պէտք էլնի՝ կէօմրիւկի օրթի փարայից խարճ կանենք, ախր քէլէմ թի որ մաճիսի մէջ մե ասեքի՝ հոս մազպաթաներ կան որոնց փրէն ձեր մէօհրիր կը տեսնուի իսա, մէօհրիր մերնի ուզենք ուզէիւ խամար կը կոխենք, ուզենք չուզելու խամար, թի որ մեղի գինով էք ասեն՝ քիշ խըմանք կասինք, թի որ եասախճիին ասեն հայտէ շունտան պիր զապթիյէ չաղրը շունլարը թօքորլասընտէ կէօթիւրսին նէ, զմէնքս մէկէն կը թողնինք փախենք. ըլտա էսանկ պիտի էրթանք կեանք մինչեւ որ գործերնիս սըրաի տրուի :

Հէմէն Աստուած խուլէթ տայ պապա իկիթլէր, տապան տէյիլ ա՛ Բրանսըզ քէօսէլէսի :

Կիմանամք որ նախընթաց թուով հրատարակած տեղեկութեանցս վրայ կէօմրիւկի քէսէտարներէն մէկը ուրիշ մէկուն վրայ յարձակեր է և իմացածնուս նայելով իրեն վայրենի կիրքը յագեցնելու նպատակաւ աղ որ ծեծ մը քաշեր է եղեր՝ ըսելով թէ՛ դուն մեր մէջ եղած գաղանիքը ուրիշի իմացուցած, և նա ալ լրադրաց միջոցաւ մեզ անուանարկած է :

Հիմակունէ կիմացնենք ան տայիին որ սէկ

մ'ալ յանդգնի այսպիսի բարբարոսական և անմարդավայելընթացից մէջ գտնուի նէ, մենք ալ պիտի պարտաւորինք վարուց և բարուց նկարագրութիւնը ՚ի լուր աշխարհի հրատարակել :

ԱժԱՆ ՏԷՐՏԷՐՆԵՐ

Պրուսայէն հոս եկած այս քահանաները պատիւ ունին ծանուցանել օրհնեալ ժողովրդեան թէ, քանի որ առտուընէ մինչև իրիկուն Պօլսոյ փողոցները բան գործ չունին կ'պտըտին, առ այժմ տէրպապայութիւն պիտի ընեն հոս տեղի հասարակութեան խիստ աժան գնով այսինքն :

Երեխայ մը մկրտելու համար	ղրշ. 5
Մեռել մը թաղելու համար	" 10
Հարսնիքի երթալու համար	" 15
Գիշերժամ	" 2
Փարատեա մը կարդալը	փարա 20
Չենեէ աղօթել	" 10
Պահպանիչ	" 15
Գերեզման օրհներէ	" 10
Նշխարք՝ հատը	" 5

Թէ՛ ասոնց պէտք ունեցողները, և թէ՛ թափու, տամա, ըսկամպիլ և մանկալա սորվիլ ուղղողները պէտք է Պէզճի խան Դաղտնիք միաբանութեան ընկերութեան սենեակը երթան, ուսկից կրնան մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ :

Թէ որ Պէզճի խանը չտեսնեն, Թավուգ բաղարի մէխանէները թող հրամմեն, ժամը տասնևմէկէն ետքը անպատճառ կը գտնուին, եթէ հիւանդութիւն կամ ճամբորդութիւն չի պատահի :

Կը յուսամք որ Պօլսեցի քահանաներն ալ ասոնցմէ օրինակ առնելով, ապրանքներնուն գինները իրենք ալ կաժընցընեն, որովհետեւ այս տէրպապաները երկու ամիս առաջ պատրուակաւ մը հոս գալով՝ մինչեւ հիմա աժան աժան ծախելնուն՝ քէմէրնին լեցուցին, դալ շաբթու ալ խըսմէթ ըլլայ նէ՛ մարդ չիմացած ճիճօզ պիտի ընեն :

Փոքի որակ ունէլը համար քրտած նամակներուն որտա՞ծ
պարտաւորանները :

Բարեկամ.

Նամակդ առի, ցաւօք սրտի կը յայտնեմ
որ ես ալ նեղ վիճակի մէջ եմ և ձեր փոխ ու
զած գումարը չպիտի կրնամ տալ :

Սիրելի բարեկամ.

Ցաւօք սրտի կը յայտնեմ որ այսօր տեղէ
մը ստակ առնել կը յուսայի. յոյսս 'ի դերեւ
ելաւ. որով ձեր ուզածը չպիտի կրնամ տալ :

Սիրեցեալդ իմ բարեկամ.

Ցաւօք սրտի կը յայտնեմ որ ես ալ չունիմ.

Բարեկամդ իմ սիրեցեալ.

Ցաւօք սրտի կը յայտնեմ որ թէ որ ունե
նայի կուտայի :

Իմ սիրեցեալ բարեկամ.

Ցաւօք սրտի կը յայտնեմ որ ստակ չունե
նալուդ վրայ շատ ցաւեցաւ. միթա՞ր վեր
նայէ :

Սիրեցեալ բարեկամ իմ.

Ցաւօք սրտի կը յայտնեմ որ ստակ չունի
եղեր. եկու տես որ ես ալ չունիմ.

Սիրեցեալ բարեկամ.

Ստակ չունենալդ ոչ նուազ ցաւ պատճա
ռեց ինձ, յոյս ունիմ որ տեղէ մը ստակ դայ.
եթէ գալու ըլլայ, ինձի պէտք է, ողջեր :

ՀԱՐՑ ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

— Թաղական ըլլալու համար ի՞նչ պէտք է.

— Թաղեցւոյ օղի հրամայներ :

— Հայ ըլլալդ ի՞նչպէս ճանչնալու է :

— Եթե անասունու հինգով :

— Վարժապետ ըլլալու համար ի՞նչ ընելու
է :

— Ծով բռնելու վարժ ըլլալու է :

— Ի՞նչպէս կրնայ մէկը երեսփոխանութենէ
կանոնաւոր կերպով հրաժարիլ :

— Յիսուն վաթսուն ոսկի աչքէն հանելով
ճամբորդութիւն մը ընելու է :

— Թրամվէյի կառքերը երբ առանց ուղիղ
գծէն շեղելու շիտակ պիտի երթան :

— Երբոր մեր ազգային գործերը շիտակ
երթան :

— Հասունեանին կռիւը երբ պիտի վեր
ջանայ :

— Երբոր նորէն սկսի նէ :

ԾԱՆՈԹՈՒՄ

Երիտասարդ մը՝ որ շատ ժամանակէ 'ի վեր
պարապ պտըտելու պատիւն ունի, կը փափա
քի հարուստ աղջկան մը հետ կարգուիլ :

Աղջիկը տասնըվեց տարեկան միջին հասա
կաւ, ձուածեւ դէմքով, նուաղկոտ աչքով,
փոքրիկ ոտքերով, դաստիարակեալ ըլլալէ զատ
հազար ոսկիից չափ ալ թրախօմա տալու է :

Ասանկ աղջիկ մը կայ նէ՝ իր հասցէն թող
Մեփիստոփելին յանձնէ :

Յիշեալ երիտասարդը հիմակու հիմա մէյ
խանէները կը նստի մինչեւ իրիկուն :

Ա.Զ.Դ

Մամլոյ մեծարգոյ բաժանորդ.
ներէն կը խնդրուի որ ցրուիչնիս ան.
գորրագիր ներկայացուցած ատեն
բարեհաճին վճարել չորրորդ շրջա
նի բաժանորդագինը :

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

ԳԷՈՐԳ Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՔԻՐՈՔՃԵԱՆ